

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XV. Requisti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

pereat, *argum. L. Scævola 76. ff. ad S. C. Trebellianum*; dispositiones autem ultimæ, si in tertie personæ voluntatem, & arbitrium referantur, irritæ censentur, quoad civiles Leges *L. ita 32. ff. de hæredibus instituentis*. idem, ne omnino intercidat dispositio, explicari debet, quod defunctus voluerit in pias causas bona devolvi, secundum electionem, & arbitrium Titij: id enim fieri potest, cum hæ causæ civilium legum solemnitatibus subditæ non sint, & idem secundum istum intellectum voluntas testatoris consistat, sicuti dictum est in *c. cum estis*. Accedit, si alterius personæ arbitrio aliquid committatur, quod ea ita debeat arbitrari, sicuti quilibet vir prudens arbitraretur, sive quod optimum, & consuetissimum videri debet *L. fideicommissa 11. §. quamquam ff. de legatis tertio*, optimum autem defuncto & prudentissimè factum erit, si Titius, cuius arbitrio dispositio bonorum commissa est, ea in pauperes, & alias causas pias pro salute animæ ejusdem defuncti distribuerit.

CAPITULUM XIV.

Officij.

PARAPHRASIS.

In hoc cap. Innocentius III. tria asserit; primum. Si testator portionem aliquam Episcopo legavit, hac conditione, ut is eâ contentus, portionem canonicam, sive quæ ipsi secundum Canones ex funeralibus, & similibus legatis deberetur, petere nolit, Episcopus autem portionem sibi tali pacto legatam acceptavit, tunc portionem canonicam petere non potest. Ratio dari debet, quia juri suo, ac favori quilibet renunciare potest. Alterum, si Episcopus portionem, quæ ipsi absolutè legata fuit, acceptavit, tunc portionem canonicam ex legatis, & funeralibus, nihilominus petere potest. Ratio est, quia hæc duo rectè simul consistunt, ut Episcopus portionem u-

nam accipiat ex voluntate testatoris; alteram verò ex constitutione Canonis, & à legatarijs Ecclesijs, consequenter dum unam portionem Episcopus accipit, alteri renunciare non censetur, cum renunciatio stricti juris sit, neque sine necessitate colligenda. Confirmari potest *ex L. unica §. primum verò sciendum. c. de rei uxoria actione*. Ubi dicitur, si maritus absolutè legaverit, quod censendus non sit, reliquisse animo compensandi dotem, quæ ipsi soluto matrimonio ex Lege restitui debet, præterquam si id testator exprimat. Tertium. Si testator plura reliquerit Ecclesijs tali verborum conceptione, juxta quam Episcopo portio canonica non debetur, constat autem id ipsum egisse in fraudem, tunc Episcopo portio canonica nihilominus danda est. Ita hoc membrum intelligit *Innoc. & habetur expressius in c. ult. hoc tit.*

CAPITULUM XV.

Requisisti.

PARAPHRASIS.

In hoc c. Innocentius III. asserit primò. Ex ijs, quæ pro salute animæ Ecclesijs, aut pijs locis legata, vel mortis causâ donata sunt (mortuaria vocari solent) Episcopus portionem, quæ est quarta, quibusdam in locis tertia pars, secundum Canones vindicare potest. Ita etiam habetur *in c. conquereute 16. de officio ordinarij*. Ratio est, quia Episcopus est caput Ecclesiæ sibi subditæ, & idem pars aliqua ad ipsum spectare debet ex ijs, quæ Ecclesiæ relinquuntur. Habet autem id locum non tantum, si Cathedrali Ecclesiæ relictum sit, sed etiam si inferioribus Ecclesijs, cum & earum ordinarius pastor sit *c. cum Episcopus 7. de officio ordinarij in 6.* Porro hæc quartam mortuaria, sicuti & decimarum quartam pluribus in locis

Si 3 aboli-

abolitam esse per consuetudinem, dixi in
cir. c. conquereute. & lib. 3. tra. 5. c. ultri
n. 13. Videri potest Trident. sessio n. 25. c.
13. de reformatione. Secundò ait. Si
 quidpiam legatum, aut mortis causà re-
 lictum sit Episcopo (vel alteri Prælato,
 seu administrationem habenti) censeri
 debet legatum pium, ita ut intuitu Ec-
 clesiæ relictum fuerit, & ita portio ali-
 qua Ecclesiæ Cathedrali debeatur. Ex-
 cipitur, nisi conjecturæ sint in contra-
 rium, ut quia propinquus Episcopo, al-
 terique Prælato relinquit, tunc perso-
 næ, & non intuitu Ecclesiæ reliquisse
 censendus est. Quamvis & hæc præ-
 sumptio juris quidem sit, non tamen de
 jure, sed talis, ut per contrarias majores
 conjecturas superari possit, atque ostendi,
 quòd etiam propinquus, aut valde
 amicus Episcopo, vel Prælato, contem-
 platione Ecclesiæ, reliquerit, ut etiam
 sumitur *ex c. litteras 13. de præsumptio-*
nibus. Porro, quæ hic dicuntur de re-
 lictis, aut donatis mortis causà, eadem
 pari ratione locum habent in donatione
 absoluta, seu inter vivos, uti *hic Abb.*
n. 24. notavit. Tertio. Si quid Episcopo
 relictum, aut mortis causà donatum sit,
 nulla ejus portio debetur Ecclesijs infe-
 rioribus, seu non Cathedralibus, tametsi
 vice versa, si inferiori Ecclesiæ aliquid
 relictum sit, portio debeatur Episcopo,
 Quarto. Testator non potest Ecclesiæ ea
 conditione relinquere, ut Episcopus por-
 tionem Canonicam inde non accipiat.
 Ratio est, quia hæc portio, ex Legatis
 pijs, factis Ecclesiæ, Episcopo debetur
 per publici Canonis auctoritatem, juri
 autem publico hominis dispositio dero-
 gare non potest. *argu. L. jus publicum*
38. ff. de pactis, & notavit *Imola hic n. 6.*
Abb. n. 22. ubi eadem ratione ait, fun-
 datorem non posse statuere, ut electio,
 confirmatio, aut institutio ad altum per-
 tineat, quàm secundum Canones perti-
 nere debet. Veruntamen Episcopo ni-
 hil prohibet legari, aut donari, ita ut

ejus proprium sit, & ad Ecclesiam ipsam
 nihil pertineat, nam sicuti cuilibet alio-
 ri relinqui potest, ita etiam personæ
 Episcopi. Adde *cum Gl. hic V. nec est,*
 quòd simili ratione Canonicis, seu ca-
 pitularibus omnibus seorsim, & perso-
 naliter relinqui possit, ita, ut Episcopus
 portionem non habeat, dummodo
 non fiat in fraudem; sin autem Can-
 nicis conjunctim, seu Capitulo re-
 linquatur, tunc Ecclesiæ, seu corpori Ec-
 clesiæ relictum videri debet, ideoque
 Episcopus, propter unionem capitis cum
 corpore, portionem habebit. Ita *Imola*
hic n. 30. & videri potest *Gl. in c. puer-*
ficis. causa. 1. q. 3. eaque simili ratio-
 ne dicitur in *L. 2. ff. de rebus alijs,*
 si quid civibus (conjunctim intelligi-
 non personaliter, & disjunctim) re-
 lictum sit, civitati, seu universitati
 censeri. Vide *Bartholum ibi dem.*
 hoc nostrum Capitulum capitulat.
 Quintò, ait, si quidpiam beneficiarius
 mortis causà relinquatur, v. g. Canoni-
 co Titio, censetur esse certum persone
 non intuitu Ecclesiæ: quare Ecclesiæ,
 dum Canonicus vivit, nihil ex eo por-
 tere potest, sed post mortem, si intestatus
 decedat, & consanguineos non habeat,
 in hoc, sicuti & in alijs bonis Ecclesiæ
 succedit *c. 1. de successione ab intestato*
ult. causa 12. q. 5. Idèd autem de ca-
 pitularibus beneficiarijs, qui propria habere
 possunt, sermo hic est, nam, quæ Re-
 ligiosis donantur, aut causà mortis re-
 linquuntur, ea monasterio acquiruntur.
L. Deo nobis C. de Episcopis, & Clericis.

CAPITULVM XVI.

Raynutius.

SUMMARIUM.

1. De varijs modis instituendi, & substituendi.
2. Heres per fideicommissum gravatus, alteri